

Віктор МАСЛЕЙ

к.е.н, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ,
начальник Головного управління ДСНС України
в Тернопільській області

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Складність суспільно-економічних процесів, зростання викликів екологічного, техногенного, природного та іншого характеру, виникнення надзвичайних ситуацій різних видів, військова агресія Росії обумовлюють виключну актуальність цивільного захисту.

Визначаючи роль і місце цивільного захисту звернемося до документу [1], де зазначено, що «цивільний захист - комплекс заходів, які реалізуються на території України в мирний час та в особливий період і спрямовані на захист населення, територій, навколишнього природного середовища, майна, матеріальних і культурних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій, запобігання виникненню таких ситуацій та подій, ліквідацію їх наслідків, надання допомоги постраждалим, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки».

Статтею 11 Кодексу цивільного захисту України обумовлено, що «в особливий період, у тому числі у воєнний час, єдина державна система цивільного захисту функціонує відповідно до цього Кодексу та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно з вимогами норм міжнародного гуманітарного права, законів України "Про правовий режим воєнного стану", "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", а також інших нормативно-правових актів» [1].

Основні завдання сил цивільного захисту викладені в статті 22 глави 5 документу [1].

У відповідності до Законів № 2081-IX від 17.02.2022 та № 2394-IX від 09.07.2022 ці завдання доповнені наступним чином:

5¹) здійснення через підрозділи оперативно-рятувальної служби цивільного захисту комплексу заходів з метою ліквідації небезпек, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами, зокрема нетехнічне та технічне обстеження територій, складення карт, виявлення, знешкодження та/або знищення вибухонебезпечних предметів, маркування, підготовки документації після розмінування, надання громадам інформації про протимінну діяльність та передачу очищеної території (доповнено згідно із Законом № 2081-IX від 17.02.2022);

8¹) участь у проведенні евакуації населення у разі виникнення або

загрози виникнення надзвичайної ситуації, а також із зон збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій) у безпечні райони (доповнено згідно із Законом № 2394-IX від 09.07.2022);

10) надання допомоги іноземним державам щодо проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гуманітарного розмінування територій та водних акваторій (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2081-IX від 17.02.2022).

Так, щодо знищення вибухонебезпечних предметів, як на території області, так і звільнених областей, зазначимо, що з початку 2022 року на території Тернопільської області зареєстровано 52 заявки щодо виявлення вибухонебезпечних предметів. Групою піротехнічних робіт Головного управління ДСНС України в Тернопільській області в ході опрацювання заявок виявлено та знищено 239 боєприпасів часів II світової війни. Також особовий склад групи піротехнічних робіт Головного управління залучався до виявлення та знищення боєприпасів на деокупованих територіях. Так, в період з квітня по жовтень 2022 року на території Київської області розмінувано територію загальною площею 480 га та знищено майже 2500 вибухонебезпечних предметів.

З листопада 2022 року по даний час група працює на території Харківської області. За цей період розмінувано територію загальною площею 28 га та знищено більше 5000 вибухонебезпечних предметів.

Головне управління ДСНС України в Тернопільській області приймало участь в евакуації населення з тимчасово окупованих територій. З початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України підрозділами ДСНС спільно з органами місцевої влади та волонтерськими організаціями надано допомогу більше 105 тисячам осіб, з яких майже 21 тисяча – діти. Наразі більшість евакопотягів привозять до Тернополя поранених бійців ЗСУ. Стабільно раз в тиждень на залізничний вокзал міста прибуває близько вісімдесяти важко травмованих солдатів, яких розміщують у лікарняних закладах Тернопільського регіону.

Важливим завданням сил цивільного захисту є проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Так, починаючи з 24.02.2022 року приведено в готовність зведений аварійно-рятувальний загін Головного управління ДСНС України в Тернопільській області в кількості 40 осіб та 8 одиниць техніки, який перебуває в стані постійної готовності до виконання аварійно-відновлювальних робіт на території звільнених областей.

Після деокупації Харківської області постала гостра потреба в виконанні завдань такого характеру.

У період з 5 по 12 жовтня 2022 року підрозділи Головного управління ДСНС України в Тернопільській області залучались до виконання завдань у складі Зведеного загону ДСНС України в м. Ізюм.

Підрозділ залучався до виконання завдань із навантажувально-розвантажувальних робіт, розбору завалів, відновлювальних робіт, забезпечення електроенергією водяної свердловини, місця гарячого харчування, облаштування під'їздів до переправи, розчищення під'їзної дороги до переправи від дерев та чагарників, перевезення знищеної техніки, відновлення переїздів, розвозу гуманітарної допомоги.

В ході виконання завдань, зведеним загonom здійснено:

– розчищення території від дерев та чагарників для встановлення понтонної переправи через лівий берег р. Сіверський Донець (на площі близько 125 м²);

– розбір завалів та пошук загиблих на території Ізюмської телевежі, хлібозаводу, ЗОШ№2, п'ятиповерхового житлового будинку – загалом вивезено майже 450 тонн будівельного сміття;

– розчищення вулиць, дворів від пошкодженої техніки та переміщення її у відповідне місце для подальшого зберігання;

– забезпечення енергоживленням їдальні для приготування їжі цивільному населенню;

– забезпечення технічною водою підрозділів ЗСУ;

– відновлювальні роботи в управлінні національної поліції, ДЮСШ, кінотеатрі «Спартак» та музичній школі м. Ізюм;

– перевезення гуманітарної допомоги;

– надання психологічної підтримки для покращення емоційного стану мешканцям деокупованої території (88 осіб).

На сьогодні наш особовий склад та техніка зведеного загону перебувають в пунктах постійної дислокації.

Отже, умови воєнного стану характеризуються виникненням масштабних надзвичайних ситуацій з наслідками в різних часових горизонтах, а система цивільного захисту, в тому числі, її територіальна підсистема, окрім існуючих завдань, виконують завданнєве навантаження, яке не притаманне повсякденній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кодекс цивільного захисту України (редакція від 31.03.2023 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>